

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 5 września 2012 r.

**w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania
karnego.**

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego opiniuje przedstawioną zmianę art. 51 § 3 kpk i dodanie art. 306 § 1a kpk negatywnie.

Proponowana zmiana art. 51 kpk została uzasadniona potrzebą dopuszczenia osób najbliższych pokrzywdzonych do wykonywania ich praw w postępowaniu karnym. Redakcja nowej treści przepisu wywołuje wątpliwości w zakresie kompetencji i uprawnień obu podmiotów skoro „osoba najbliższa może wykonywać prawa pokrzywdzonego zamiast lub obok niego”. Wydaje się również zbyt dowolne stwierdzenie zawarte na stronie 4 uzasadnienia projektu, że to organy prowadzące postępowanie karne a zwłaszcza prokurator, „nie mają czasu na dbanie o interes pokrzywdzonego”.

Prawa pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia może - na podstawie dodanego przez ustawę nowelizującą z dnia 10 stycznia 2003 r. art. 51 § 3 - wykonywać osoba, pod której stałą pieczęcią pokrzywdzony pozostaje. Powyższa nowelizacja, w pełni uzasadniona względami społecznymi, była konieczna, ponieważ wcześniej kodeks postępowania karnego nie przewidywał żadnych możliwości zastępstwa prawnego z urzędu takich osób. W uzasadnieniu projektu nie wykazano żeby aktualna regulacja wadliwie funkcjonowała w praktyce i dochodziło do ograniczenia praw pokrzywdzonych.

Z pewnością nie budzi wątpliwości, że największe gwarancje ochrony praw osób pokrzywdzonych przestępstwem stwarza reprezentowanie przez profesjonalnego pełnomocnika.

Kodeks postępowania karnego daje możliwość ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika z urzędu dla osoby, która nie jest w stanie ponieść kosztów świadczenia pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego we własnym zakresie, bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Dotychczasowa praktyka wskazuje na prawidłowe stosowanie tego przepisu przez organy prowadzące postępowanie karne.

Wątpliwości budzi również zasadność i celowość projektowanego w nowym art. 306 § 1a kpk uprawnienia do złożenia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa lub o jego umorzeniu zapewniającego wgląd do akt postępowania osobie zawiadamiającej o popełnieniu przestępstwa, której prawa zostały naruszone. Zrezygnowanie z założenia, że jedynie pokrzywdzony i instytucja państwowa, samorządowa lub społeczna może

dokonywać powyższych czynności i przyznanie tego uprawnienia również osobie składającej zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, której prawa zostały jedynie pośrednio naruszone, może prowadzić do instrumentalnego traktowania organów postępowania przez osoby składające zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Nie można wykluczyć zainteresowania niektórych osób jedynie ustaleniem pewnych informacji posiadanych przez organy ścigania (takich jak choćby personalia świadków lub osób wskazanych w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa jako sprawców czynu przestępnego).